

Asia: VN/28472/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajia pyydetään lausumaanluonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunnossa pyydetään tarkastelemaan keskeisiä ehdotuksia, toteuttamisvaihtoehtoja, vaikutuksia, säätämisjärjestysperusteluja sekä pykäläehdotuksia ja niiden perusteluja.

Syyttäjälaitos pitää tarkoituksenmukaisena täydentää lakia siten, että myös toisessa valtiossa annettu kuolemanrangaistus voidaan Suomessa panna täytäntöön vapausrangaistuksena, vaikka tapausten määrä mitä ilmeisimmin on vähäinen.

Haluamme kiinnittää esityksessä huomiota seuraaviin seikkoihin.

Sen enempää laissa kuin asetuksessakaan ei ole säädetty oikeusministeriössä huomioon otettavia seikkoja siirtoa Suomeen harkittaessa ja siitä päätettäessä. Erityisesti valtiot, joilla on käytössä kuolemanrangaistus, saattavat oikeuskulttuuriltaan poiketa huomattavasti omastamme. Oikeusministeriön tulee kaikissa tapauksissa selvittää esitutinnan ja tuomioistuinkäsittelyn puolueettomuus, asian käsitelleen tuomioistuimen riippumattomuus sekä tuomion takana mahdollisesti olevat poliittiset vaikuttimet, mitkä seikat eivät ilmene annetusta tuomiosta. Oikeusministeriön lisäksi muuntamista käsittelevät syyttäjät ja tuomioistuin tarvitsevat tarkat tiedot siitä, miten teko on tehty, mukaan lukien tuomitun motiivit sekä osallisuuden ja tahallisuuden aste.

Lain 3 § 1 momentissa yhtenä edellytyksenä vieraan valtion tuomioistuimen määränneen tuomion täytäntöönpanolle Suomessa on (kohta 2), että teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos taikka on rikoksen johdosta

tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu teko. Viime mainitun lain, ns. EU-luovuttamislain, 3 §:ssä on kysymys rikoksista, joiden osalta Suomi ei tutki, ovatko tai olisivatko teot Suomessa rangaistavia. Kansainvälisestä yhteistoiminnasta annetun lain pykälätekstistä ei ilmene, että kyseen ollessa EU-luovuttamislain 3 §:ssä luetelluista rikoksista, kaksoisrangaistavuus jätettäisiin tutkimatta vain siirron tapahtuessa jäsenvaltioiden välillä, joista kaikki ovat saattaneet voimaan EU:n jäsenvaltioiden välistä tuomioiden siirtoa koskevan puitepäättöksen 2008/909/JHA. On ehdottoman tärkeää, että kaksoisrangaistavuus täyttyy siirrettäessä Suomeen täytäntöön pantavaksi toisessa valtiossa annettu rangaistus.

Hallituksen esityksessä on todettu, että tapauksen tosiseikkoja ja tuomitun syyllisyyttä ei siis voida sisällöllisesti käsitellä ja tutkia uudelleen, vaan muuntaminen tehdään tuomiovaltion toimittamien tietojen perusteella. Oikeusministeriön on ensin voitava tutkia tapauksen tosiseikkoja voidakseen arvioida, mistä rikoksesta Suomen lain mukaan olisi kysymys ja onko seuraamuksen muuntaminen tarpeen, ja syyttäjän ja tuomioistuimen edellisten seikkojen lisäksi, mikä olisi teosta oikea seuraamus.

Esityksessä lain 11 §:n mukaan tuomittua on kuultava muuntamisasiassa henkilökohtaisesti, jos hän sitä pyytää eikä ole vapautensa menettäneenä vieraassa valtiossa. Parempi vaihtoehto olisi, että tuomittua pyritäisiin aina kuulemaan näissä tilanteissa, jos hän sitä haluaa tai siihen suostuu, myös hänen ollessaan vapautensa menettäneenä vieraassa valtiossa. Kuuleminen voisi tapahtua myös videoyhteydellä. Pykälää tulisi tältä osin täydentää.

Kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetussa asetuksessa mainitut viranomaistahot, joita enää ei ole, tulisi korjata tehtäviä nykyisin hoitaviksi.

Koivisto Ari-Pekka
Syyttäjälaitos

Eerolainen Tuuli
Syyttäjälaitos